

**Posudek na bakalářskou práci Michaely Klapkové  
„Porovnání vývoje vybraných demografických charakteristik  
v severských zemích od roku 1990“**

Předkládaná bakalářská práce se skládá celkem z 70 tiskových stran z čeho je 10 stran příloh. Cílem práce je porovnat vývoj vybraných demografických charakteristik v severských zemích od roku 1990. Konkrétně se jedná o Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko. Práce je rozdělena do pěti strukturovaných kapitol: 1. Úvod, 2. Teoreticko-metodologická východiska, 3. Základní charakteristika severských zemí, 4. Demografická charakteristika severských zemí a 5. Závěr.

V úvodu popisuje autorka zmíněný region a tyto státy označuje jako „velmi pokrokové“ (s. 9, ale i dále v textu), není ale jasné proč - z hlediska ekonomického systému? Nebo z hlediska stupně demografické revoluce? Myslím si, že hodnocení „pokrokovosti“, „vyspělosti“ do demografie nepatří. Dále zde definuje pracovní hypotézy, ty jsou korektní, ještě lepší by bylo, kdyby autorka práce napsala, jak se k nim dopracovala.

Druhá kapitola je věnována teoretickým a metodickým východiskům. Autorka zmiňuje správně demografické stárnutí populace, které hodnotí jako „jeden z nejdiskutovanějších problémů“. Demografická revoluce, resp. druhý demografický přechod je v další části této kapitoly pěkně popsán. Vedle obecně známých textů, autorka práce zmiňuje i ty autory, kteří se věnovali problematice druhého demografického přechodu v severských zemích (viz např. uváděný Anderson, s. 15.). V další části kapitoly jsou popsány metody analýzy a zpracování dat, s nimi se dá souhlasit, výhradu mám k posuzování projekce Eurostatu (s.20) - rozlišování mezi projekcí a prognózou se příliš v Evropě nepěstuje..

Ve třetí kapitole autorka popisuje severské státy. Je dobře, že je tato část práce (i když není demografická) zařazena. Severské státy mají velmi rozvinuté sociální a zdravotní systémy, což je skutečně dáno jak jejich velikostí, tak i stabilitou populací (s. 24), byť zvětšující se migrace řadu věcí mění. Čtvrtou kapitolu, která se týká demografické charakteristiky severských zemí, autorka označuje jako stěžejní a oponent s ní v tomto souhlasí. Autorka pouze neuvádí jeden fakt, který je pro tyto státy společný a který stojí za zmínku – založení statistiky (nejen demografické na datech registrů). Jsou zde velmi pěkně zpracovány grafy – viz např. s. 31 nebo s. 33. Při hodnocení věkové struktury autorka správně pracuje jednak s osobami ve věku 65 a více let jednak s osobami ve věku 85 a více let. Poněkud nepřesná je citace na s. 39 – „schopnost muže a ženy rodit děti“, některá konstatování nemají jasná vysvětlení (pokles plodnosti na s. 40), je možné, že dosud neexistují. Na s. 41 si autorka plete jedince a společnost – změna hodnotových orientací a příklon k individualismu znamenají růst individualismu na úkor společnosti. Nelze napsat, že společnost se začala více orientovat na vlastní potřeby a rozvoj – to dělají právě jedinci. Důležitá je zmínka o mimomanželské plodnosti, která je na severu vysoká. Podobně podrobně a pěkně je probrána úmrtnost.

Velmi nelogická se autorovi oponentního posudku jeví zařazení podkapitoly 4.4 Shrnutí (nejspíš přidáno dodatečně), která není žádným shrnutím předchozího, ale týká použití shlukové analýzy ve všech zemích Evropy. Nejspíš je psána na poslední chvíli a je nepřesná (na s. 51 chybí popis třetího shluku). Pokud autorka cítila potřebu dopsat další stránky, nabízí se jednoduché a přitom vhodnější řešení – srovnání údajů tohoto regionu, resp. jednotlivých zemích se situací v České republice (pro kterou by autorka bez obtíží sehnala potřebná data).

Závěrečná pátá kapitola shrnuje předchozí výsledky. Jedná se standardní práci, která je docela dobře napsána, obsahuje celou řadu pěkně zpracovaných grafů a rozsahem je rovněž přiměřená. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, navrhuji práci jednoznačně k obhajobě.

**Ing. Jaroslav Kraus, Ph.D.**

3. června 2013